

Kritik mot lagmannen och en rådman vid Gävle tingsrätt för handläggningen av en jävsinvändning

Beslutet i korthet: I beslutet får både lagmannen och en rådman vid en tingsrätt kritik för hur en jävsinvändning i ett tvistemål handlades.

Efter att en av parterna hade fört fram en invändning om jäv mot rådmannen vidtog rådmannen ändå sådana åtgärder i målet som en domare enligt 4 kap. 15 § rättegångsbalken inte får utföra, och lagmannen fattade ett beslut i jävsfrågan först två månader efter det att invändningen om jäv hade förts fram. JO konstaterar att handläggningen av jävsinvändningen inte har hanterats korrekt och för detta får både lagmannen och rådmannen kritik.

Anmälan

AA anmälde Gävle tingsrätt med anledning av bl.a. handläggningen av en jävsinvändning i ett tvistemål.

Utredning

Dagboksblad i tingsrättens tvistemål begärdes in och granskades.

Gävle tingsrätt uppmanades därefter att lämna upplysningar om och yttra sig över handläggningen av jävsinvändningen.

Tingsrätten (lagmannen BB) skickade in följande yttrande:

AA anmälde jäv mot CC i en inlaga i målet daterat den 2 december 2016 som inkom till tingsrätten den 6 december 2016. Vid den tidpunkten återstod av förberedelsen att planera huvudförhandling. I samråd med CC beslöt jag att han inte skulle delta i huvudförhandlingen. Jag kontaktade Falu tingsrätt som lovade bistå med två domare. Den 15 december 2016 anställdes DD som t f rådman och han skulle bli referent i målet. Därmed ansåg tingsrätten att jävsfrågan hade förfallit.

Jag utgick ifrån att den enda åtgärd som behövdes inför huvudförhandlingen var att sammanställa bevisningen. Det var en notarie som sammanställde den skriftliga bevisningen under CC:s överinseende och detta ansåg jag inte skulle vara ägnat att rubba förtroende för CC:s oberoende eller opartiskhet. Jag kan dock dela uppfattningen att CC inte borde ha besvarat frågan om komplettering av sammanställningen, utan skulle ha låtit detta anstå i avvaktan på en ny

referent. Men den frågan var riktad till CC via mail och det kan förklara varför den besvarades av honom.

Den 7 februari 2017 efterfrågade AA i en inlägga i målet ett beslut i jävsfrågan. Han hade då den 18 januari 2017 blivit informerad om att den inplanerade huvudförhandlingen 29 mars 2017 kvarstod och att rätten skulle bestå av t f rådmannen DD och två domare från Falu tingsrätt. Jag tillfrågade AA om han ändock ville ha ett beslut i jävsfrågan och fick ett svar som jag tolkade som att han efterfrågade ett beslut.

Jag skrev den 10 februari 2017 ett protokoll där jag redogjorde för saken och att frågan om jäv hade förfallit och att tingsrätten därför inte vidtog någon ytterligare åtgärd (avseende frågan om jäv).

Tingsrätten borde möjligen ha prövat jävsfrågan oberoende av att CC inte skulle delta i huvudförhandlingen. I övrigt anser jag att tingsrätten inte kan kritiseras för hur jävsfrågan har handlagts.

Till yttrandet fogades följande yttrande av rådmannen CC:

AA har flera gånger under målets handläggning framfört kritik mot mig. Den 13 november 2015 bad han att få målet omlottat till annan domare. Lagmannen besvarade hans skrivelse och förklarade att part inte har rätt att "välja" domare. Hon förklarade vidare att hon inte uppfattat hans skrivelse som en jävsinvändning.

AA därefter framfört nya klagomål som till slut blivit så besvärande för mig att jag bedömt det som olämpligt att döma i målet. I samband med att hans inlägga med jävsinvändningen kom i december 2016 bestämde jag mig för att jag inte skulle delta i avgörandet. Jag vill minnas att jag meddelade parterna detta men i skrivande stund hittar jag ingen notering om den saken. Jag meddelade lagmannen och vi kom överens om att låna in domare från Falu tingsrätt. EE åtog sig att vara ordförande. I och med det ansåg jag att jävsfrågan var överspelad.

Sedan hände det sig att AA begärde någon ytterligare åtgärd i målet och att jag svarade på hans förfrågan och förklarade att förberedelsen var avslutad, vilket den var enligt ett föreläggande enligt RB 42:15a. Att skicka hela akten till Falun och tynga någon där med en, som jag bedömde det obetydlig fråga, tyckte jag inte var någon bra idé. Falun hade ställt upp för att hjälpa oss och skulle naturligtvis belastas så lite som möjligt. Så jag skrev svaret själv. Jag besvarade även ytterligare en fråga från AA. Jag är medveten om att agerandet kan strida mot RB 4:15 som ju förutsätter synnerlig olägenhet av ett uppskjutet svar men det var samtidigt angeläget att få målet avgjort.

AA kommenterade tingsrättens yttrande och uppgav bl.a. att varken lagmannen eller rådmannen hade informerat honom om att de i december 2016 hade kommit överens om att rådmannen skulle avträda från handläggningen av målet.

I ett beslut den 20 oktober 2017 anförde *JO Lars Lindström* följande:

Rättslig reglering och bedömning

I 4 kap. 15 § rättegångsbalken, RB, anges att en domare endast ska vidta sådana åtgärder som inte utan synnerlig olägenhet kan skjutas upp – och som inte innefattar ett avgörande av målet – efter det att en fråga om jäv mot domaren har uppkommit. Vidare anges att om en part i rätt tid har gjort en invändning om jäv mot en domare ska rätten, så snart det kan ske, ge ett särskilt beslut i frågan.

Av utredningen i ärendet framgår att AA anmälde jäv mot rådmannen CC i en inlägga som kom in till tingsrätten den 6 december 2016. BB har uppgett att hon med anledning härav i samråd med CC beslutade att han inte skulle delta i huvudförhandlingen i målet och att tingsrätten därmed ansåg att frågan om jäv hade fallit. Av utredningen framgår dock att CC därefter handlade olika frågor i målet och att det inte rörde sig om sådana åtgärder som en domare enligt 4 kap. 15 § RB får utföra trots en anmälan om jäv mot honom eller henne.

CC har uppgett att han vill minnas att han meddelade parterna att han inte skulle delta i avgörandet av målet. Detta motsägs av AA och det finns inte någon uppgift i utredningen som tyder på att parterna fick något sådant meddelande. Enligt dagboksbladet lottades inte heller målet om till någon annan ansvarig domare. Ett beslut med anledning av anmälan om jäv fattades av BB först den 10 februari 2017, dvs. drygt två månader efter det att AA förde fram invändningen om jäv.

Handläggningen av jävsanvändningen har alltså inte hanterats på ett korrekt sätt. För detta förtjänar både BB och CC kritik.

Vad AA i övrigt har fört fram i ärendet ger inte anledning till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.